

kan zijn over-
Synode, om te
ongeropt gevat
— juist daarom
kan, dat haar
erkeerde onder-
de, dat wij op
begrijpen.

w. dw.
LMANN.
N DER VLIET
ning met de
elt tegen onze
t hij, dat men
en datum van

december 1925,
ten nog alleen
gebaseerd op

en op 17 Maan-
ag door Dr. G.
gijn mondelinge
g. der Synode
ale Rapporten
RULLMAN.

ikanten dank-
olens.
ker geworden.
men.
rijpelijk punt

op den eisch-
e gesteld en
Synode aan

en die mede-
en, welke de
ontvangen en
e.

gelijk met de
erd werd, ge-

ter Vliet kon-
is nemen.
verklaring bij
dzakelijk was,
t naar Dr. R.
kan worden
het rapport
nde antwoord

verklaring en
hun verband
al te goed
leidt.
gevolgen niet

enken aan het
zouden zij en
e Synode geen
vrees, dat zij
acht en auto-
oorde Gods".
ds deze broe-
t geheel iso-

— wij hou-
af. Ridderbos
uitspraak van
de.

is de laatste
at zij (n.l. de
meestal voor
iet overbodig.
rklaanle".

i uitlog nota-
ppgesteld, dat

erzokerd hou-
eling ligt om
en autoriteit
ds, komt het
n deze dagen
schelijk voor,
aart, dat de
blijft aan de
deren indruk

in staat van
orden — „be-
raken ruimte

in het diepe

oordeelde, dat
„ruimte liet"
orden de pre-
stpraak der
rstelling, dat
de.

ersterkten zij
Synode uit
r aanstonds.

zoo zuiver gesteld. Wat al verwarring en verdeeld-
heid zou ze dan hebben voorkomen!"

Ook hier weer wordt geen geringe schuld op
de schouders der Synode geladen!

Zij wordt hiernede verantwoordelijk gesteld voor
het feit, dat er zooveel verwarring en verdeeldheid
is ontstaan!

Werkelijk, de missive van de beide predikanten
is zoo onschuldig niet, als zij het nu voorstellen.

Zij kunnen liever de verantwoordelijkheid, dat
tegenstanders van de Synode zich gaarne op hen
beroepen, niet zoo van zich afschrijven.

Wij willen heel graag aannemen, dat zij er nu
anders tegenover staan.

Maar een gulde erkenning, dat zij zich destijds
hebben vergist en de Synode niet bilijk hebben
teoordeeld, ware wel zoo aangenaam.

En nu de blijdschap van dat Synodelid, waarvan
zij thans gewag maken!

Voorerst sprak dat Synodelid voor zichzelf, want
gelijk ik een vorig maal opmerkte kan een alge-
meene indruk niet worden gegeven, omdat deze
missive en het advies daarop uitgebracht, slechts
een hamerstuk was.

Voorts drukt de broeder zich zeer voorzichtig
uit. Hij legde de blijdschap deze restrictie op: „in-
zover het de Synode de gelegenheid bood, nog
eens pertinent te verklaren".

Vooraf dat „nog eens" spreekt boekdeelen.
Daarin ligt opgesloten: ze had het al pertinent
verklaard.

Dat Synodelid moet een bijzonder hoffelijk man
zijn.

Van zijn kant mag men de zaak ook bekijken.

De Synode konstateerde, dat er bij de beide
predikanten misverstand bestond.

Dat men nu blij zou zijn over een misverstand
is natuurlijk uitgesloten.

Dat neemt echter niet weg, dat men wel blij
kan zijn in de gelegenheid te zijn dat misverstand
uit den weg te ruimen.

Ieder zal echter hopen, dat de menschen niet
veel van die blijdschap over hem zullen smaken.
Thans over het onderschrift.

Hier annexeren de beide predikanten weer Dr.
Diermause. Mogen wij Dr. Diermause, voor wiens
scherpzinigheid enz. wij evenveel respect hebben
als de beide predikanten, in zijn aktieve rust laten.
Wanneer wij dit punt gingen uitwerken, zou men
een eigenaardig toernooi kunnen beleven. Maar
waartoe? Bepalen we ons tot de feiten.

De beide predikanten vroegen alleen dit van de
Synode: dat zij „alsnog hare uitspraken
nader verklaren in dien zin, dat duidel-
ijk blijke, dat zij de belijdenis appella-
bel stelt aan de Heilige Schrift en dat
zij hare decreten en besluiten niet ge-
lijk stelt met de waarheid Gods".

Meer vroegen zij niet.
Welnu, wij toonden aan uit het dogmatisch rap-
port, dat de Synode dit reeds had verklaard.

Zij had daarin met even zooveel woorden,
letterlijk, het appellabel zijn van de belijdenis
aan de Schrift en het recht van graven erkend.

Hoe kunnen nu toch de beide predikanten zoo
strak en stijf blijven volhouden, dat de Synode
zich na hun missive anders uitsprak dan eerst!
Laten zij toch den schijn mijden, dat het hun
te doen is om „Rechtshaberel".

Daarmee dienen wij de zaak des Heeren niet.
De beide predikanten kunnen onze „droefheid"
niet begrijpen.

Dit spijt ons.

Als zij, om hierop nogmaals te wijzen, in hun
onderschrift over de Synode het vonnis strijken
„Had ze de kwestie maar aanstonds zoo zuiver
gesteld. Wat al verwarring en verdeeldheid zou
ze dan hebben voorkomen!" dan doet ons dit tot
op dit oogenblik leed.

Het is nog het minste, dat zij hier de beau rôle
trachten te spelen: wij de helderzienden, de Synode
de kortzichtige, maar door onze helderziendheid ook
helderziend geworden.

Maar dit doet ons leed, dat zij door zulk een
onbillijk en humer onwaardig oordeel, de legen-
stand tegen de Synode — onbedoeld, gewis! —
voedsel hebben gegeven.

Dat de missive der beide predikanten de Synode
tot lichtdraagster heeft gemaakt — onze kerkelijke
pers heeft in dien geest nergens geschreven.

Maar wel de liberale en de „schismatische" pers
hebben de missive hoog aangeslagen.

Of de Utrechtsche predikanten het begrijpen of
niet: dat bedroeft ons.

Er is echter nog een P. S.

Dat wij de instemming van Dr. R. met de bro-
chure „Ons aller Moeder" „uitgespeeld" zouden
hebben tegen de missive, is een misverstand bij
Dr. R.

Integendeel.

Wij hebben met vreugde gekonstateerd, dat zich
een verandering bij Dr. R. had voltrokken.

Hoewel anderen, die over niet meer gegevens
beschikten dan Dr. R., dadelijk op „Ons aller Moe-
der" anders reageerden en aanstonds er tegen waar-
schuwden, doet het ons goed, dat Dr. R. thans
ook op dit standpunt staat.

Verre van hem van deze verandering eenig ver-
wijt te maken zouden wij wel wenschen, dat de

schrijvers van „Ons aller Moeder" ons Gerefor-
meerde volk wilden verblijden met de publikatie:
wij oordeelden bij het schrijven van onze brochure
naar de gegevens, welke wij toen hadden, maar
nu wij door de procedure en wat daarmee in ver-
band staat, meer licht hebben ontvangen, nu ver-
klaren wij, dat wij ons gevoelen geheel hebben
herzien en dankbaar zijn voor de beslissingen van
de Synode van Assen.

Welk een gunstige uitwerking zou dat op men-
gen bezwaarde hebben!

Hoe zou het olie op de golven zijn.
Het zou niet in ons opkomen iets tegen hen
uit te spelen.

Dankbaarheid zou in ons den boventoon voeren.
Evenals wij Dr. Rullmann hier openlijk onzen
dank betuigen voor zijn moedige bekentenissen.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Avondmaalsviering en gevoelige genieting.

II (Slot).

We zijn het dus eens over deze twee dingen: re, dat
het Heilig Avondmaal niet door Christus is ingesteld
om den zijnen af en toe een ure van gevoelige geestelijke
genieting te geven, maar tot sterking van hun geloof;
en ze, dat versterking van ons geloof niet alleen bedoelt
ons allengs rijker te maken in vrede en blijdschap, maar
ook en niet minder, ons te doen toenemen in heilig-
making en alle vrucht des Geestes die uit haar opbloeit.

Daarom moeten we — dat was m'n eerste opmerking
in antwoord op de vraag van br. B. — als we vrucht
zoeken van de viering des H. Avondmaals, niet in de
eerste plaats, veel minder uitsluitend vragen naar blijd-
schap in God en hooggestemden geloofsroem, maar oók
omzien naar afsterfing van de zonde en groeiende lust
in al wat Gode welbehagelijk is.

Doch dan moeten we — en dat is m'n tweede op-
merking — ook daarbij met geestelijke onderscheiding
te werk gaan.

Dat zouden we niet doen, als we nu, gedurende of
onmiddellijk na het gebruik des H. Avondmaals, ons
innerlijk leven gingen bespieden, om te zien, wat daar
nu, in geestelijke kennis en geloofsvertrouwen, in liefde
tot den Heere Jezus, tot onzen Vader in de hemelen,
en tot onze broeders en zusters op aarde; in vijandschap
tegen de zonde en in hartelijke lust tot gehoorzaamheid
aan onzen God; in troost en vrede, in blijdschap en
hope — als vrucht van de viering van het Avondmaal
valt te constateeren.

Want wie dat deed zou even dwaas doen als de boom-
kweker die, onmiddellijk nadat hij mest om zijn boom
had gelegd, den maatstok voor den dag haalde, om te
zien hoeveel zijn boomje nu al opschoot, en naar de
bloesems en de vruchten ging zoeken die hij aan de
bemesting te danken had; of als de moeder die, zoo
dikwijls ze haar kindje zoogt, aanstonds met meter en
weegschaal poogt vast te stellen, wat de voeding uit-
werkte.

Zulk een kweker en zulk een moeder zouden ver-
geten, dat de voeding bij een boom en bij een mensche-
lijk lichaam, niet aanstonds en rechtstreeks elk van de
deelen: elk takje en elk lid, ten goede komt, maar dat
ze centraal wordt aangebracht: bij den boom in den
wortel, en bij het menschelek lichaam in de voedings-
organen; dat ze eerst door een zeer ingewikkeld en
tijd-vragend proces vandaar naar de verschillende de-
len wordt geleid, en dat, als ze daár eenmaal aange-
komen is, er nog weer zekere tijd verloopt, eer van
buiten af iets van de uitwerking wordt waargenomen.
En dan voorts — niet te vergeten — dat, wijl alles in
een organisme als een boom en een menschenlichaam
niet mechanisch; met schok en stoot, maar organisch:
d.w.z. in den weg van groei, tot vollen wasdom komt,
de ontwikkeling bij beide nooit bij rukken en sprongen,
maar altoos alleen geleidelijk en op den duur valt te
constateeren.

Een tuinman ziet zijn boomen en planten niet bij elke
besproeiing, en een moeder haar kind niet na elke voe-
ding, op eens zooveel millimeter grooter en sterker dan
een oogenblik tevoren; beide merken eerst na ver-
loop van dagen en weken, dat het leven niet stilstond en
hun zorg niet tevergeefs was.

En nu mogen we natuurlijk niet zoo maar op het ge-
nadeleven overgedragen elke levenswet die geldt voor
boom en plant en menschelek lichaam.

Doch dit staat toch vast, dat onze ziel evengoed als
ons lichaam organisch bestaat; dat ook daarin alles
onderworpen is aan de wet van groei, waaraan God de
Heere alle leven bond; dat ook het genadeleven ziele-
leven is, en dat het daarom ook in dat genadeleven — al
is Gods vrijmacht ook hier nooit gebonden — wat
zijn groei en vruchtbaarheid aangaat, alles niet mecha-
nisch maar organisch toegaat.

De Heilige Schrift verzuimt ook niet ons daar op-
merkzaam op te maken. Ze spreekt van „mannen en
vaders", en ook van „kinderen" in Christus; van ge-
loovigen die met „melk" gevoed moeten worden, en van
anderen die in staat zijn „vaste spijs" te „verdragen";
van „optwassen in de kennis en de genade van Christus"
en van „vrucht dragen" in de gemeenschap des Heeren.
En het Heilig Avondmaal zelf: disch, met spijs en
drank voor 't lichaam, als teeken en onderpand van
wat de ziele voedt en laaft ten eeuwigen leven, is er als
op aangelegd, om ons op deze overeenkomst tusschen
het natuurlijke en het geestelijke telkens opnieuw op-
merkzaam te maken.

Als we dit bedenken — als we bedenken, dat wat de
Heere ons door het Sacrament wil toebrengen is: ster-

king van ons geloof; dat bij die sterking de genade des
Geestes zich altoos, naar het organisch karakter van ons
zieleleven, richt op den wortel en niet rechtstreeks op de
takken; op het vermogen des geloofs en niet recht-
streeks op de onderscheidene werkingen van 't geloof;
en dat wat de Heilige Geest ons zoo aan geloofssterking
toebrengt, naar de vrijmacht des Geestes, wel aan-
stonds in zijn vrucht kan, maar volstrekt niet altoos
behoeft, waarneembaar te worden voor ons bewustzijn
— dan is het duidelijk, dat we zeer wel een gezegende
Avondmaalsviering gehad kunnen hebben, ook al kon-
den we daarbij of onmiddellijk daarna niet spreken van
gevoelige genieting of van bijzondere verheffing van
ons geloofsleven.

Onze kerken schromen dan ook niet met heerlijke
gereformeerde geloofsnuchterheid, al haar leden die
aan den disch des Heeren aanzaten, onverschillig wat
daarbij hun zielervaringen waren, de belijdenis op de
lippen te leggen: „dat de Heere aan zijn tafel hunne
zielen gespijzigd heeft" en ze daarvoor hun God en Va-
der in Christus hartelijk te doen danken en loven.

Doch terwijl ze hen daarvoor doen danken, doen ze
hen tegelijk — en hierin ligt, dunkt me, het antwoord
op B's vraag: of nog weken na de Avondmaalsviering
de vrucht ervan zich bij ons zetten kan — doen ze hen
tegelijk bidden, dat onze „getrouwe God en Vader, door
de werking van zijnen Heiligen Geest, de gedachtenis
van onzen Heere Jezus Christus, en de verkondiging
van zijnen dood, ons tot dagelijksch toenemen in het
rechte geloof en in de zalige gemeenschap van Christus
wil laten gedijen".

Hoe ver was het van onze vaders, de vrucht van het
Sacrament af te meten naar de gevoelsaandoeningen.

Intrinschen make dit niet den indruk, alsof ze
koude verstandsmenschen waren, wien het niet
deerde, of ze met een onbewogen ziel de teekenen en
panden van het gebroken lichaam en het vergoten bloed
huns Heilands konden ontvangen en genieten. Dat zegt
de ontroerend-teedere overdenking van 's Heeren lijden
en sterven in ons Avondmaalsformulier ons wel anders.
En het is om ons over weg te schamen voor onzen God,
dat alles in ons niet tegelijk heiliglijk weent en lacht,
als ons de teekenen worden toegereikt van het lichaam
dat onze gezegende Middelaar voor ons liet breken en
van het bloed dat Hij voor ons vergoot.

Maar — en laat ons dat nooit vergeten — van de
mate onzer gevoeligheid is de vrucht van het werk des
Geestes in onze zielen niet afhankelijk. En wát Hij in ons
werkt, nog eens, dient zich in den regel niet aanstonds
aan in ons bewustzijn.

Laat ons, zoo dikwijls we ten Avondmaal gaan, niet
allereerst uitzien naar gevoelige genieting, maar zoeken
sterking van ons geloof, tot rijker vruchtbaarheid voor
den dienst en voor de eere onzes Gods.

Dan zal ook de blijdschap niet achterblijven.

V.

K. F.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Ons Indië!

Reeds eerder (16 Oct. '25) is in deze rubriek
gewezen op het gevaar, dat ons Indië dreigt van
communistiche zijde. Thans vestigt het debat over
de begroting van koloniën en de communistiche
interpellatie in de Tweede Kamer der Staten-Ge-
taal opnieuw de aandacht op dit ernstig gevaar.

Bovendien brengt iedere Indische post nieuwe
mededeelingen over communistiche woelingen en
daartegen genomen maatregelen, zoodat soms zelfs
de vraag gerechtigd schijnt of wij al niet te veel
hebben laten bederven.

Het blijkt, dat het kwaad ernstige afmetingen
heeft aangenomen en dat zelfs in vele gevallen
het personeel in dienst der Overheid niet vrij uit-
gaat. Een en ander is zeker mede een gevolg van
een te slappe houding in vroeger dagen.

Het is toch al te dwaas, dat de Overheid per-
sonen in dienst neemt, die openlijk verklaren het
gemunt te hebben op de versterking der bestaande
maatschappelijke orde. Zoo iets kan m.i. hier in
Nederland al niet worden toegelaten.

In Indië is dit nog veel funester. Daar staan
wij met een zeer klein groepje blanken tegenover
een miljoenen bevolking, waartegen wij betrek-
kelijk zeer weinig machtsmiddelen in werking kun-
nen stellen.

Het is dus daar, veel meer nog dan hier, noodig,
dat ieder, die in staatsdienst is, zijn best doet
het gezag te steunen en te handhaven.

Hier ontbrak in den laatsten tijd veel aan.

Vooraf de onderwijzers schenen zich voor een
deel te beschouwen als ambtshalve belast met
de propaganda voor het communisme.

Gelukkig gaan thans voor het dwaze van dezen
toestand de oogen open. Wij lezen althans in een
rondschrift van den Directeur van Onderwijs het
volgende:

„Gelijk bekend heeft de regering het gewenscht
geacht om het door haar ingenomen standpunt tegen-
over landsdienaren, die sociaal-politieke propaganda
voeren, nader te verduidelijken.

Wat de ambtenaren in het algemeen betreft, wenscht
zij iedereen vrijgelaten te zien in zijn staatkundige
overtuiging, doch zoodra het de uiting daarvan geldt,
wordt van iedereen landsdienaar, hoeg of laag, gevor-
derd, dat hij zich zal onthouden van daadwerkelijke
propaganda, welke ontwrichting van het overheids-
gezag ten doel heeft of daartoe leidt, onverschillig
op welke wijze dit geschiedt, hetzij in het openbaar
dan wel in het verborgen.